

BIÊN BẢN PHÒNG VẤN SÂU
HỘ GD KHÁ GIÀ, XÓM 2, THÔN HÀ THIỆP, XÃ VĨ NINH – QUẢNG NINH –
QUẢNG BÌNH

(Trường hợp này thông tin không đáng tin cậy. Theo thông tin do trưởng xóm cung cấp, gia đình có chồng đi Malayxia tìm trầm từ 5-10 năm nay và là một trong những người tìm được nhiều trầm, gia đình thuộc hộ rất khá giả, nhà xây 2 tầng rất to và đẹp)

H: Giới thiệu về mục tiêu nghiên cứu và nội dung trao đổi về thực trạng và cách ứng phó của địa phương với các hiện tượng thủy tai như là lũ lụt, hạn hán, xâm nhập mặn. Em rất mong được chị chia sẻ các thông tin liên quan đến lịch sử hình thành xóm làng ở đây, những kinh nghiệm của gia đình trong cái phòng chống các hiện tượng thiên tai, và những kinh nghiệm trong dự báo các hiện tượng lũ lụt, hạn hán, xâm nhập mặn. Trước tiên mời chị giới thiệu qua một chút thông tin cá nhân như tên, tuổi, nghề nghiệp?

Đ: Nguyễn Thị Sương, sinh năm 1975.

H: Chị làm nghề gì?

Đ: Làm ruộng

H: Nhà mình hiện có mấy người?

Đ: Hai vợ chồng với hai đứa con. Một cu học lớp 11, con bé học lớp 6.

H: Anh nhà chị sinh năm mấy?

Đ: Sinh năm 1968.

H: Nghề nghiệp hiện tại của anh?

Đ: Anh đang đi làm ăn xa.

H: Làm ăn xa thì ở trong hay ở ngoài tỉnh?

Đ: Ngoài tỉnh, đi Malaysia, đi công ti, đi làm ăn rúa.

H: Như anh đi làm ở Malaysia thì có hay gửi tiền về không?

Đ: Không, cái đó thì cũng tùy theo, có tháng làm ăn được thì gửi về, có tháng không có chi hết. Đầu năm gửi về được vài ba triệu.

H: Năm ngoái thì anh đã đi chưa?

Đ: Năm ngoái anh chưa đi, năm nay mới bắt đầu đi, đi từ đầu năm mới được có mấy tháng chưa gửi được tiền về.

H: Lúc anh đi Malay phải đóng phí nhiều không?

Đ: 5 triệu vé xe, vé tàu thôi.

H: Trước đây anh đã từng đi Malay chưa hay đây là lần đầu tiên?

Đ: Chưa.

H: Chị làm ruộng thì nhà mình có bao nhiêu diện tích đất trồng cây?

Đ: 2 sào rưỡi là đất nông nghiệp trồng lúa.

H: Đó là đất trồng lúa 2 vụ ả?

Đ: Không, trồng được 1 vụ thôi vì vụ thứ hai không trồng được vì không có nước, nước khô hạn chỉ có nước mùa ni thì có đấy, thì vụ tới thì gieo này.

H: Tức là một năm mình chỉ trồng được 1 vụ đông xuân thôi?

Đ: ừ, chỉ trồng được 1 vụ.

H: Nhà mình có diện tích đất trồng màu không?

Đ: KHông, chị không có.

H: Nhà mình chị có chăn nuôi gì không?

Đ: Chị có nuôi gà, khoảng chục con nuôi để thịt ăn thôi, không buôn bán gì.

H: Ngoài làm ruộng ra chị có làm nghề gì khác nữa không?

Đ: Chị có đi chợ buôn bán mấy thứ đồ, rau củ. Chị mua rau về chị bán, rồi mấy bữa chị đi đồ nhựa.

H: tình hình quân thu nhập của gia đình một tháng?

Đ: Tháng bình quân 2 triệu, 2 triệu rưỡi, chỉ đủ ăn thôi, có tháng thiếu rúa.

H: Nhà mình xây 2 tầng được xây từ khi nào?

Đ: Nhà chị cũng xây cách đây 7-8 năm rồi, đây chị mới tu sửa lại.

H: Nhà mình vẫn mới ghê?

Đ: Chị cũng mới sơn, sửa lại. Năm ngoái đấy, tháng 10 năm ngoái. Trước chỉ xây 1 tầng nhưng năm ngoái sửa lại mới xây thêm tầng 2.

H: Kinh phí tu sửa này có tốn kém không?

Đ: Có chứ.

H: Ở đây điều kiện tự nhiên như thế nào?

Đ: bão này, rồi vùng đây là thấp cho nên hay bị lụt. Ở đây mà có điều kiện là phải mần [làm] nhà cao chứ không thì ở đây lũ lụt nhiều.

H: Ở đây lũ lụt một năm mấy bận?

Đ: Thường thường thì 2-3 lần. Năm ni bão chứ thường thường lụt năm cũng 2-3 lần.

H: Nhà mình đây khi có lũ lụt thì nước có vào đến nhà không?

Đ: Có chứ, ngập vào đến bàn ghế đây em.

H: Ngập nhiều như vậy thì khi xây nhà anh chị có tính đến việc làm thế nào để phòng chống lụt không?

Đ: Thì chị cũng chỉ xây như rúa thôi. Lụt trôi thì cũng phải chịu thôi. Như vừa rồi bão đấy, tróc ngói thì mình mần sao mà tính được. Bão phải chịu bão, lụt phải chịu lụt chứ mần sao được.

H: Lũ lụt hàng năm có ảnh hưởng như thế nào đến việc trồng cây của nhà mình?

Đ: Thì chị không mần khi mô hết lụt thì mới làm. Nhưng khi lụt bão thì giống cát nó bị ướt, không có giống thì mình phải mua. Ý là mùa thì cuộc sống mình nó vất vả hơn còn bình thường không có lũ lụt thì đỡ hơn. Lụt thì vất vả hơn như chị ngâm giống thì lụt vô là mất hết, là phải vất.

H: Lụt ở đây thường xảy ra vào tháng mấy trong năm?

Đ: Tháng 9, tháng 10, tháng 11 dương lịch. Ba tháng đó hay bị lụt.

H: Khi đó, mùa lũ thì ngoài đồng nhà mình có còn trồng cây gì không?

Đ: Không, chị thu hoạch hết rồi. Nhà chị chỉ có 1 vụ ăn chắc rồi thôi.

H: Một vụ lúa thì chị thu hoạch được bao nhiêu?

Đ: khoảng 5 tạ.

H: 5 tạ này có đủ ăn không?

Đ: Nhà chị thì đủ, ăn hàng ngày thì không mấy.

H: Như vậy, có thể nói khi lũ về ngoài đồng nhà mình cũng không bị thiệt hại gì về cây trồng?

Đ: Không. Chỉ có nhà họ trồng màu thì họ bị chứ còn nhà chị không trồng.

H: Lúc trước chị nói rằng chị không trồng được vụ thứ hai vì không có nước tưới, nhưng tháng 9 đến tháng 11 là có lũ thì em lại đang thấy thừa nước đấy chứ? Vậy chị nói rằng thiếu nước tưới là thiếu vào giai đoạn nào?

Đ: Không có nước là thế này, chẳng hạn chị gieo vụ đông xuân qua tháng 2, tháng 3, tháng 4 là có nước nhưng sang tháng 5 là không có nước để gieo trồng, qua đến tháng 8, tháng 9 là bắt đầu lũ rồi, họ không sản xuất nông nghiệp nữa.

H: Tháng 5, tháng 6 cần phải xuống giống thì ở đây lại không có nước tưới?

Đ: ừ, là họ ngừng sản xuất.

H: Ở trong xóm có nhiều nhà cũng trồng lúa 1 vụ như nhà chị không?

Đ: Không, trong xóm thì cũng có nhiều vùng. Có cái chỗ thì họ vẫn có nước để gieo được 2 vụ nhưng nhà chị cái đám chỗ đó chỉ mần được một vụ, còn vụ thứ hai là không có nước. Trong xóm chỉ được 1/3 là chỉ mần được 1 vụ thôi.

H: Việc không có nước tưới đấy thì chính quyền có biết không? Có đưa ra biện pháp nào để khắc phục không?

- Đ: họ biết chứ, nhưng mà không có nước thì mần rãng mà họ bom lên được. Cái đấy thì xã đấy, chủ nhiệm hợp tác xã đấy cũng mần chi được.
- H: Nước tưới vào ruộng nhà mình trong vụ đông xuân thì lấy ở đâu?
- Đ: Ở ngoài sông kia, cái đấy không gọi là sông mà là hói nhưng mà qua mùa hạn thì hấn cạn, hấn không có nước mô, không mức được lên.
- H: Cái hói chảy phía sau nhà chị đây là tưới nước cho cả khu vực này?
- Đ: ừ.
- H: Thế cái ruộng nhà chị là nước nó tự chảy vào hay là phải tát nước?
- Đ: Mô, họ bom chứ. Họ bom nước lên ngấp là tràn qua cả đồng luôn đó.
- H: Những hộ mà trồng màu thì chị có biết mùa lũ họ bị ảnh hưởng như thế nào?
- Đ: Thì ngấp úng hết thì rau có bị hư đó, rau màu thì mất hết rồi đó, lũ lụt thì nhà ngấp rồi thì ruộng còn chi nữa. Họ khổ lắm, có nhà còn không có chi, không có gạo mà ăn.
- H: Mỗi đợt lũ về thường ngâm trong mấy ngày?
- Đ: 3-4 ngày gì đó. Nước ngấp thế thì rau chết sạch. Thậm chí có đợt lụt ngấp 1 tuần, có khi mau thì 3-4 ngày. Mà rau màu thì ngấp 1 ngày thôi là đã chết rồi nói chi 3-4 ngày.
- H: Rau màu ở đây họ thường trồng những loại cây gì?
- Đ: Khoai em này, rau này. Thì nông dân thì khoa, ngô, cải, rau, mướp, cà rứa.
- H: Lũ vào là rau màu coi như mất hết?
- Đ: Mất hết chứ.
- H: Năm nào lũ cũng về vào khoảng tháng 9 đến tháng 11?
- Đ: Năm nào cũng rứa.
- H: Người dân mình có cách nào để giảm bớt thiệt hại không?
- Đ: Không có cách nào cả. Ruộng ngấp rồi thì mần rãng được, chờ ruộng khô, đến khi mà, chi có người mô mà không mần chi, chỉ có người nói năm lụt, năm không thì họ cứ mần mà đã mần gập lụt thì mất hết.
- H: Những nhà họ cấy lúa hai vụ thì họ có kinh nghiệm gì để tránh được mùa lũ đó không?
- Đ: Không, họ thu hoạch rồi mới lũ. Họ sử dụng giống ngắn ngày đó. Như vụ ni là họ dùng giống dài ngày nhưng vụ sau là họ dùng giống ngắn này. Vụ sau họ chỉ dùng giống 3 tháng là được thu hoạch thôi.
- H: Vụ này thường sử dụng giống mấy tháng thì thu hoạch?
- Đ: 4 tháng.
- H: Chị có biết ai đã hướng dẫn cho dân mình sử dụng giống ngắn ngày đó không?
- Đ: Thì hợp tác xã, chủ nhiệm hợp tác xã họ lên kế hoạch vụ này mần giống gì.
- H: Hợp tác xã sẽ cung ứng giống?
- Đ: Ừ, họ bán xong dân mình mua.
- H: Họ có bán nhiều loại giống để mình lựa chọn không hay chỉ bán một loại giống?
- Đ: Giống ngắn ngày thì cũng không rõ nhưng giống dài ngày thì nhiều.
- H: Quyền lựa chọn giống dài ngày hay ngắn ngày là của nhà mình?
- Đ: Giống ngắn ngày thì cho đồng loạt thì mới sản xuất được chứ, không thì mình nhà mình mần với ai.
- H: Vụ hè thu bắt đầu từ tháng mấy?
- Đ: Bắt đầu qua tháng 3 là họ xuống giống chuẩn bị cho cấy vụ sau. Nhà chị cứ gần tết là chị gieo thì qua tháng 3 là thu hoạch đấy. Nhà họ hai vụ thì họ phải mần lại, còn nhà chị có một vụ thì chị không mần nữa.
- H: Nhà họ trồng hai vụ thì cái vụ sau thời vụ của họ bắt đầu từ tháng mấy?
- Đ: Bắt đầu từ tháng 4, đến tháng 5, tháng 6, tháng 7 rứa là thu hoạch sau đó là mùa lũ tới.
- H: Những năm gần đây chị thấy lúa vụ hai đó có tránh được lũ không?
- Đ: Tránh được chứ, họ thu hoạch xong rồi mới lũ chứ. Có khi mô mà lũ về sớm là cũng mất đấy.
- H: Giống ngắn ngày?

- Đ: Giống ngắn ngày đầy nhưng mà có khi lũ về sớm thì vẫn mất. Kể cả là đến khi thu hoạch rồi mà lũ về cũng chịu, cái đó thì sao mà đoán được thời tiết, phải chấp nhận thôi chứ.
- H: Sau khi lũ về thì đất trồng cây của nhà mình, của người dân ở đây có bị ảnh hưởng gì không?
- Đ: Không, lũ về thì đất tốt chứ có chi mô mà ảnh hưởng. Lũ về thì đất tốt, đất phù sa.
- H: Mình không phải cải tạo gì thêm với đất ngập lũ đó?
- Đ: Không, chỉ có ai bị kiềm chua thì vẩy vôi thôi, còn không thì cứ thế trồng luôn thôi.
- H: Với các hoạt động chăn nuôi, chị để ý những hàng xóm xung quanh đây có chăn nuôi nhiều thì họ có bị thiệt hại gì trong mùa lũ không?
- Đ: Chị cũng không biết tại vì chị không chăn nuôi. Mấy cái nớ chị cũng không biết, em vô hỏi những nhà mô họ nuôi gà, nuôi heo chứ.
- H: Sau mùa lũ chị thấy điều kiện vệ sinh môi trường trong xóm trong làng như thế nào? Mùa lũ lụt có ảnh hưởng như thế nào đến sức khỏe của người dân?
- Đ: Vệ sinh môi trường thì mỗi lần lũ về khổ lắm, mình phải dọn dẹp. Nước thì không có mình phải mua nước bình về uống với nấu cơm. Khi nó điện còn cắt mà cũng không có nước mà giặt dũ dàu.
- H: Không có nước sinh hoạt thì nó ảnh hưởng như thế nào đến sức khỏe, đặc biệt là người già và trẻ em thì sao?
- Đ: Có chứ. Khi nó lũ về xong thì hay có dịch đỏ mắt, đau mắt đỏ đấy, vì thường khi nó dân là nước không có.
- H: Ngoài dịch đau mắt đỏ thì có còn dịch bệnh gì khác không?
- Đ: Không vì giờ sau lụt, lụt ra cái là nhà ai nhà nớ tự dọn dẹp sạch sẽ rồi, nhà ai cũng tự dọn vệ sinh nhà nớ sạch sẽ rồi.
- H: Chị làm nông nghiệp từ khi nào?
- Đ: Từ khi chị về lấy chồng đến giờ, 23 tuổi chị về đây lấy chồng. Trước đây thì chị ở với mẹ [mẹ] chị thì chị cũng, mẹ chị cũng mần nhưng chị thì không mần, giờ về nhà chồng có hơn hai sào ruộng thì chị mới mần thôi.
- H: Trước đây khi ba mẹ chị làm nông nghiệp thì chị có nghe nói và học được kinh nghiệm trồng cây gì không?
- Đ: Không, chị chẳng có cái kinh nghiệm chi hết, về đây thấy họ gieo thì mình cũng gieo, họ mần gì thì mình mần đấy thôi.
- H: Có ai hướng dẫn chị cách trồng lúa không?
- Đ: Không, tự mình học thôi chứ.
- H: ở đây có cán bộ khuyến nông để hướng dẫn kỹ thuật trồng lúa cho bà con?
- Đ: Ở xã đây thì chị cũng không thấy có cán bộ khuyến nông mô mà ra ruộng cả để hướng dẫn người dân cả. Chị chỉ nhìn họ làm rồi chị bắt chước làm theo thôi. Năm ni mình làm chưa tốt sang năm mình làm rứa, rứa rồi cũng tốt.
- H: Trong hoạt động sản xuất nông nghiệp chị có dựa vào những kinh nghiệm của bản thân hoặc những kinh nghiệm của ông cha trong nhìn trời đất, mây mưa để dự báo thời tiết ?
- Đ: Không, chị chỉ ngó họ mần sao thì chị mần rứa thôi. Họ vẩy đạ thì chị cũng vẩy đạ, họ cắt chị cũng cắt thôi chứ nớ có gì hết. Họ loa ngâm giống thì mình ngâm, họ loa vớt ló thì mình vớt ló.
- H: Chị có nghe nói về kinh nghiệm nhìn trời, nhìn mây để biết được khi nào mưa, nắng không?
- Đ: Thôi, thôi đừng hỏi cái nớ chị không biết.
- H: Ở đây hàng năm đều có lũ thì trước mùa chị có phải chuẩn bị lương thực thực phẩm dự trữ không? Nếu có, chị thường trữ những gì, số lượng bao nhiêu?
- Đ: Khi lũ về thì cũng kê bàn ghế lên thôi. Khi lũ về thì cũng phải mần đồ khô.
- H: Mình có phải xay gạo thóc trước không?

- Đ: Cái đó thì phải chuẩn bị rồi. Khi mà họ báo thời tiết sắp có bão, lụt thì mình phải xay ló, trong nhà mình phải mua thức ăn đồ khô bỏ trong nhà chứ. Cái nớ thì bình thường rồi.
- H: Chị phải chuẩn bị bao nhiêu cân lương thực, bao nhiêu thực phẩm khô?
- Đ: Cứ đi chợ mua thức ăn khoảng tuần rứa. Thóc thì xay khoảng 1 bao khoảng 50 cân.
- H: Còn thức ăn cho gà?
- Đ: Thì gạo xay về vớt cho gà ăn thôi.
- H: Năm gần đây nhất nhà chị bị ngập lụt đến đâu?
- Đ: Đên cái mặt bàn này, cách mặt sàn phải tầm 60 phân đấy.
- H: Lúc đó thì nhà chị làm thế nào?
- Đ: Mình phải lên trên gác hoặc trèo lên ghé ngồi.
- H: Nấu nướng thì sao?
- Đ: Thì mình phải lội, mình kê một chỗ cao lên mà nấu rứa, nấu bằng bếp ga, mần rặng để cho có com mà ăn thôi.
- H: Năm mà lụt cao đến 60 phân đó là cách đây mấy năm?
- Đ: Năm mô cũng lụt vô hết. Năm ngoái lụt to hơn.
- H: Như khi đó thì nước ngập trong nhà khoảng bao lâu?
- Đ: Khoảng 2-3 ngày thì rút nhưng nếu to thì phải tuần.
- H: Những lúc đó hoạt động sản xuất và sinh hoạt của gia đình mình diễn ra như thế nào?
- Đ: Đã lũ lụt thì ăn uống, rồi sinh hoạt khổ lắm.
- H: Có đi chợ búa, mua đồ được không?
- Đ: Đi chợ mô, nhà chị không đi được. Họ thì họ đi được chứ. Đồ đạc sinh hoạt thì mình cuốn mang hết lên gác. Bàn ghế thì kê lên mà nếu kê không nổi thì chị ngâm rứa.
- H: Đồ gỗ này mà ngâm nước thế chị không sợ nó hỏng à?
- Đ: Hư thì cũng phải chịu chứ sao.
- H: Bộ bàn ghế này đã bị ngâm lụt khi nào chưa vì em trông nó mới lắm?
- Đ: Ngâm rồi chứ, sau lụt thì mình đánh lại đấy.
- H: Lũ về như thế có ảnh hưởng gì đến việc học tập của các bé?
- Đ: Thì học sinh phải nghỉ học đó, sau lụt thì phải đi học bù. Bình thường thứ 7, chủ nhật được nghỉ nhưng sau lụt mà phải đi học bù thì thứ 7, chủ nhật cũng phải đi học bù cho kịp chương trình.
- H: Khi có lũ lụt thì việc di chuyển đi lại của nhà mình như thế nào?
- Đ: Nhà họ có thuyền thì đi lại được. Nhà ai có thuyền thì họ đi bằng thuyền, chị không có thuyền thì chị không đi đâu rứa chỉ ngồi ở nhà thôi, nếu có đi thì phải lội rứa.
- H: Ở đây hàng xóm láng giềng có giúp đỡ lẫn nhau trong mùa bão lũ không? Nếu có thì họ giúp đỡ như thế nào?
- Đ: Có chứ. Nhiều khi mình kê không nổi thì họ đến kê giúp, nhiều khi mình không có cái chi ăn thì họ có ghe họ đi được thì họ cũng giúp. Giả sử nhà mình không nấu ăn được thì kêu họ nấu giúp.
- H: Có nhà nào trong xóm bị ngập sâu đến mức không thể ở được phải di dời đi chỗ khác không?
- Đ: Có chứ. Họ tìm đến nhà nào cao thì họ xin ở nhờ.
- H: Chị có nghe nói hoặc biết cách làm thế nào để đoán biết trước năm nay chắc chắn có mưa lũ không?
- Đ: Chị không biết, chị không có kinh nghiệm nào và cái nớ chị cũng không quan tâm.
- H: Ở đây bão có thường xuyên vô không?
- Đ: Có năm có năm không. Như năm nay có bão đấy.
- H: Mình biết tin bão từ đâu? Và có cách nào phòng tránh?
- Đ: Bão đến thì của mất chứ còn sao, giống kiểu như nhà chị bão vô thì bị bay hết ngói phải sửa lại, gây thiệt hại nhiều lắm. Cái hàng rào ni mần cả chục triệu bạc mà bể tan hết cả.
- H: Có nhiều nhà trong xóm bị tốc mái như nhà chị trong đợt bão vừa rồi không?

- Đ: Nhiều, đa số đấy. Nói chung vừa rồi đây bão nhà ai cũng bị, bão to ghê, sợ.
- H: Từ khi chị sinh ra đến giờ đã có cơn bão nào to như cơn bão vừa rồi không?
- Đ: Năm 82 có cơn bão to lắm, hồi chị đang còn nhỏ sống ở nhà mẹ, bão đó đi nhanh, với vừa rồi cơn bão to.
- H: Khi đó chị có chuẩn bị gì trước khi bão về?
- Đ: Thì chị xay gạo, lương thực rồi neo chống nhà cửa đó.
- H: Nếu ước tính chi phí cho việc chuẩn bị lương thực thực phẩm cho mỗi lần bão lũ thì nhà mình khoảng bao nhiêu?
- Đ: Nhà có nhiều chuẩn bị nhiều, nhà có ít chuẩn bị ít. Như nhà chị chuẩn bị hết khoảng 500 ngàn.
- H: Đó là chị đã tính gạo chưa?
- Đ: Chưa. Đó là chuẩn bị đồ khô, thực phẩm thôi.
- H: gạo 50 kg thì quy ra tiền là khoảng bao nhiêu nữa?
- Đ: Khoảng 200 ngàn.
- H: Với số chuẩn bị như vậy nhà chị có thể trụ được trong bao lâu?
- Đ: Một tuần đến chục ngày.
- H: Con bão vừa rồi rất lớn như vậy gây thiệt hại như thế nào và cách khắc phục?
- Đ: Thì chị phải mượn người sửa lại.
- H: Chính quyền địa phương ở đây trước mỗi cơn bão, mỗi đợt lụt có thông báo cho người dân không và thông báo bằng cách nào?
- Đ: Có chứ. Thông báo bằng loa đài.
- H: Họ có thông báo về cách phòng tránh trú bão không?
- Đ: Có, họ loa chung về các cái chuẩn bị để nhà ai tự phòng tránh. Họ loa chuẩn bị phòng chống lụt bão thì họ loa thế nhà ai có gì thì chủ động phòng tránh thôi, mình chưa thu hoạch thì thu hoạch mà ai không thu thì thôi.
- H: các nhà khác thì chị thấy trước khi bão đến thì mọi người thường phải chuẩn bị những gì. Những nhà kiên cố như nhà chị thì làm gì và những nhà mái ngói hay pro thì họ phải làm gì để phòng chống thiệt hại của bão?
- Đ: Em qua nhà trong xóm chắc vẫn nhìn thấy họ bỏ bao cát lên mái rồi chằng chéo cho khỏi bay đó.
- H: Ngoài cách đặt bao cát thì người dân ở đây còn có kinh nghiệm gì khác trong chằng chống nhà cửa nữa không?
- Đ: Không, họ chỉ mần như rứa thôi. Có nhà họ bỏ bao cát lên và buộc các cây tre với nhau để đỡ bị tốc mái.
- H: Ở đây, người dân có chăn nuôi không? Họ thường chăn nuôi những con vật gì?
- Đ: Nuôi heo, gà.
- H: Ở đây có nuôi trâu, bò không?
- Đ: Không vì lụt về chết hết trâu bò rồi nên không nuôi nữa. Cũng phải 5-7 năm rồi là họ không nuôi trâu bò nữa. Hồi trước thì có nuôi. Vì mỗi lần bão lụt như rứa thì di dời trâu bò rất khó đâm ra là họ không nuôi.
- H: ở đây, chính quyền có nơi nào để cho nhân dân đến trú ngụ trong những ngày bão, lũ không?
- Đ: Không, ở đây lụt thì chính quyền cũng lụt, xã lụt, thôn lụt hết. Nhà ai lo thì lo nhà đấy thôi.
- H: Xã có tổ chức các đội đến hỗ trợ các gia đình trong những lúc bão, lụt cần thiết phải hỗ trợ như là chằng chống nhà cửa, kê cao đồ đạc... không?
- Đ: Không có mô. Thực tế, nhà ai tự lực lo nhà nấy thôi. Chính quyền chỉ có thông báo trên loa đài về diễn biến tình hình bão lụt thôi.
- H: Sau các trận bão, lụt đấy thì chính quyền có chính sách hỗ trợ gì đối với nhân dân để vượt qua thiệt hại khó khăn không?
- Đ: Có một lần được cho 6 gói mì tôm, với có lần được cho mỗi nhà 6 cân rưỡi gạo.

- H: Nhà nào cũng giống nhà nào, nhà nhiều khẩu cũng như nhà ít khẩu đều được phát 6,5 kg gạo ạ?
- Đ: Ừ, tại vì bão lụt là họ phân theo nóc nhà.
- H: Chị đánh giá như thế nào về những hỗ trợ như thế của địa phương?
- Đ: Đó là ở trên trung ương họ đưa về chứ có phải của địa phương đâu em. So với thiệt hại mà bão lũ gây ra thì những hỗ trợ đó có chi đâu mà hài lòng. Nhà chị mỗi lần bão lũ về thiệt hại vài chục triệu mà họ giúp được 6 gói mì tôm thì được mấy, 12 ngàn, 6 gói mì tôm thì cho là 3 nghìn một gói đi thì được 18 ngàn với 6 cân rưỡi gạo mấy chục ngàn thì so với thiệt hại có chi đâu mà hài lòng. Thôi thì giờ họ cho cái chi thì tốt này thôi chứ. Chị nghe loa trên tivi nói ủng hộ Quảng Bình mấy chục tỷ, mấy chục tỷ chứ về đây thì mô mà tỷ, tỷ. Nhà chị thiệt hại trận bão vừa rồi, như trận lụt năm ngoái đây cũng hư hết giường chiếu, tủ bát bằng gỗ ép đấy, mất mấy chục triệu bạc mà họ cho được mấy gói mì tôm. Mà chị nghe trên đài thấy ủng hộ Quảng Bình mấy chục tỷ, mấy chục tỷ nhưng mà về đến dân chỉ được từng nớ thôi. Nên là đừng có hỏi nữa.
- H: Thế vừa rồi bão chị bị bay mất ngói thì nhà mình sửa hết bao nhiêu?
- Đ: Phải thuê người sửa mất gần chục triệu đấy.
- H: Những lần tu sửa sau bão lũ đây nhà chị có ai hỗ trợ không hay là?
- Đ: Không, nhà chị không có ai cho cái chi hết em ạ.
- H: Anh nhà chị trước khi đi Malay thì ở nhà làm gì?
- Đ: Làm cá.
- H: Đánh bắt cá hay có nuôi cá?
- Đ: Chị bắt tự nhiên thôi. Trước đây thì có nuôi nhưng sau họ bắt trộm rồi mỗi lần lụt là mất hết.
- H: Anh chị không nuôi cá nữa từ cách đây bao lâu?
- Đ: Cách đây 2-3 năm rồi.
- H: Nhà chị có ao đầm không?
- Đ: Không, nuôi lồng ở sông đây này. Nhưng mà cứ bị trộm nên không nuôi nữa. Hỗ trợ thì trên loa, trên đài nói thế thôi chứ về người dân thì có cái chi.
- H: Ở đây chị có thấy hiện tượng nước mặn xâm nhập vào đồng ruộng không?
- Đ: Có chứ, khi lũ có khi nước mặn về chứ.
- H: Nếu bị xâm nhập mặn thì thường rơi vào khoảng thời gian nào trong năm?
- Đ: Thì mùa lũ đó, nước mặn vào cùng nước lũ. Có năm trồng rau màu lên nước mặn vô là chết hết đấy. Cái nớ cũng xảy ra.
- H: Nhà chị đã khi nào bị nước mặn vô mà làm chết lúa phải cấy lại chưa?
- Đ: Không. Cái mùa nớ là chị lại không mặn.
- H: Như thế là nước mặn thường xuất hiện vào thời điểm cấy vụ lúa thứ hai đấy?
- Đ: Ừ, vào đầu cái vụ lúa đấy.
- H: Chị có biết những nhà bị nước mặn vào ruộng thì họ sẽ xử lý như thế nào không?
- Đ: Chị không biết.
- H: Ngoài những thông tin mà xã đưa tin về phòng chống lụt bão như lúc trước chị nói thì ở xã có thông tin về tình hình nhiễm mặn hay khu vực ruộng nào đang bị nhiễm mặn không?
- Đ: Có chứ.
- H: Họ thông báo như vậy xong có cách nào xử lý không?
- Đ: Thì họ không bơm nước vào nữa. Khi mà có nước mặn thì họ không bơm nước, bơm là chết.
- H: Nhà chị có anh chị em đang sinh sống ở nơi khác, không phải trong vùng lũ không? Nếu có khi nhà mình bị bão lũ thì họ có giúp đỡ gia đình không?
- Đ: Nhà chị không có ai ở nơi khác cả chỉ ở trong xóm ni thôi, nhà chị mà lũ thì nhà ba mẹ chị cũng lũ, các anh em chị đều bị lũ nên ai cũng phải lo lũ của nhà nấy rồi.
- H: Khi anh chị xây nhà này thì mình có tính đến đặc điểm vùng này hay bị lũ không?

- Đ: Có chứ, nên mình phải xây kiên cố hơn, móng mình phải làm chắc.
- H: Nhà mình kiên cố như này thì có khi nào bà con trong xóm phải kéo đến xin trú tránh nhờ trong mùa mưa lũ, bão gió chưa?
- Đ: Có chứ.
- H: Khi đó thì sinh hoạt trong nhà diễn ra như thế nào?
- Đ: Thì mình nấu cơm mình cho họ ăn chứ gì nữa.
- H: Đến đây tránh trú, họ có mang theo lương thực không?
- Đ: Họ mang thì mang mà không mang thì thôi, đến bữa thì mình nấu cho họ ăn cùng.
- H: Với người dân địa phương có kinh nghiệm gì để giảm thiệt hại của lũ lụt không?
- Đ: Không biết.
- H: Chị có biết gì về lịch sử hình thành của xóm làng không?
- Đ: Cái đó thì sao chị biết được, hẳn có từ thừa mô đến giờ. Chị về đây lấy chồng chứ xóm thành lập từ năm mô chị cũng không biết.
- H: Hiện nay nguồn thu nhập chính của gia đình nhà mình là từ nguồn nào?
- Đ: Thì chị mần ruộng đấy, rồi chị đi buôn đi bán thêm cho đủ ăn đó.
- H: những khoản tiền để tu sửa nhà cửa, đồ đạc sau những trận bão lụt chị lấy ở đâu?
- Đ: Thì mình làm được 2 triệu mình chi tiêu khoảng triệu rưỡi rồi cất đi 500 rồi dồn dồn vài năm rồi mới có tiền mà sửa chữa, mua sắm. Đó là nhà chị còn nhà họ thì chị không biết.
- H: Nếu để người dân ứng phó tốt hơn với bão lũ thì chị đề xuất gì với chính quyền địa phương?
- Đ: Khi bão lụt xảy ra thì chính quyền địa phương vất vả rồi. Nhà cửa khi bão làm tốc mái hư hỏng thì khi đó phải lên ngân hàng mà vay mà tu sửa nhà cửa, thì nó khắc phục khó khăn thì cần cái đó.
- H: Nhà chị đã khi nào phải vay ngân hàng chưa?
- Đ: Chị có chứ. Khi chị mần cái nhà này là chị phải vay.
- H: Chị thấy những hộ bị thiên tai đi vay tiền thì ngân hàng có chính sách ưu đãi gì không?
- Đ: Không có gì, mình cứ vay theo lãi suất của ngân vậy thôi, mình mà có hộ nghèo thì họ giảm. Mà nhà chị không có nên cứ vay theo lãi suất ngân hàng rồi thì mình làm mình tiết kiệm mình trả.
- H: Chứ không có chương trình hỗ trợ cho bà con vay khắc phục hậu quả thiên tai, bão lũ?
- Đ: Không có.
- H: Chị thường vay tiền ở ngân hàng nào?
- Đ: Ở ngân hàng chính sách xã hội đấy.
- H: Trong làng, trong xóm chị có tham gia vào hội đoàn thể nào không?
- Đ: Chị tham gia vào hội phụ nữ.
- H: Trong hội phụ nữ có phong trào giúp đỡ lẫn nhau những lúc thiên tai hoạn nạn không?
- Đ: Chị cũng hội trưởng hội phụ nữ mấy năm rồi nhưng cũng không thấy có. Hội trước cũng có đấy, hội phụ nữ có phong trào chị em giúp nhau xóa đói, giảm nghèo đấy. Hội viên đóng vô trăm, vài trăm làm quỹ xong để cho chị em mô mà khó khăn thì vay.
- H: Theo chị đánh giá những thông tin về bão lũ, xâm nhập mặn và xã thông báo qua hệ thống truyền thanh đã đầy đủ chưa? Có phù hợp với nguyện vọng của người dân không?
- Đ: Đa số thì người dân tự khắc phục thôi, nhà ai lo nhà đấy thôi, chứ xã thì không có gì. Họ cũng nghe trên ti vi với thời tiết sau đó xã cũng loa báo liên tục chứ.
- H: Việc xã cung cấp thông tin như vậy đã được chưa?
- Đ: Được rồi đấy.
- H: vâng cảm ơn chị.

Kết thúc